ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ഷഷ്ടിതമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ഷഷ്ടിതമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
കർഹിചിത് സുഖമാസീനം സ്വതൽപസ്ഥം ജഗദ്ഗുരും ।
പതിം പര്യചരദ് ഭൈഷ്മീ വ്യജനേന സഖീജനൈഃ ॥ **1** ॥

യസ്ത്വേതൽലീലയാ വിശ്വം സൃജത്യത്ത്യവതീശ്വരഃ ।
സ ഹി ജാതഃ സ്വസേതൂനാം ഗോപീഥായ യദുഷ്വജഃ ॥ **2** ॥

തസ്മിന്നന്തർഗൃഹേ ഭ്രാജൻമുക്തദാമവിലംബിനാ ।
വിരാജിതേ വിതാനേന ദീപൈർമണിമയൈരപി ॥ **3** ॥

മൽലികാദാമഭിഃ പുഷ്പൈർദ്വിരേഫകുലനാദിതൈഃ ।
ജാലരന്ധ്രപ്രവിഷ്ടൈശ്ച ഗോഭിശ്ചന്ദ്രമസോഽമലൈഃ ॥ **4** ॥

പാരിജാതവനാമോദവായുനോദ്യാനശാലിനാ ।
ധൂപൈരഗുരുജൈ രാജൻ ജാലരന്ധ്രവിനിർഗതൈഃ ॥ **5** ॥

പയഃഫേനനിഭേ ശുഭ്രേ പര്യങ്കേ കശിപൂത്തമേ ।
ഉപതസ്ഥേ സുഖാസീനം ജഗതാമീശ്വരം പതിം ॥ **6** ॥

വാലവ്യജനമാദായ രത്നദണ്ഡം സഖീകരാത് ।
തേന വീജയതീ ദേവീ ഉപാസാഞ്ചക്ര ഈശ്വരം ॥ **7** ॥

സോപാച്യുതം ക്വണയതീ മണിനൂപുരാഭ്യാം
രേജേഽംഗുലീയവലയവ്യജനാഗ്രഹസ്താ ।
വസ്ത്രാന്തഗൂഢകുചകുങ്കുമശോണഹാര -
ഭാസാ നിതംബധൃതയാ ച പരാർധ്യകാഞ്ച്യാ ॥ **8** ॥

താം രൂപിണീം ശ്രിയമനന്യഗതിം നിരീക്ഷ്യ
യാ ലീലയാ ധൃതതനോരനുരൂപരൂപാ ।
പ്രീതഃ സ്മയന്നലകകുണ്ഡലനിഷ്കകംഠ -
വക്ത്രോല്ലസത്സ്മിതസുധാം ഹരിരാബഭാഷേ ॥ **9** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
രാജപുത്രീപ്സിതാ ഭൂപൈർലോകപാലവിഭൂതിഭിഃ ।
മഹാനുഭാവൈഃ ശ്രീമദ്ഭീ രൂപൗദാർയബലോർജിതൈഃ ॥ **10** ॥

താൻ പ്രാപ്താനർഥിനോ ഹിത്വാ
ചൈദ്യാദീൻ സ്മരദുർമദാൻ ।
ദത്താ ഭ്രാത്രാ സ്വപിത്രാ ച
കസ്മാന്നോ വവൃഷേഽസമാൻ ॥ **11** ॥

രാജഭ്യോ ബിഭ്യതഃ സുഭ്രൂഃ സമുദ്രം ശരണം ഗതാൻ ।
ബലവദ്ഭിഃ കൃതദ്വേഷാൻ പ്രായസ്ത്യക്തനൃപാസനാൻ ॥ **12** ॥

അസ്പഷ്ടവർത്മനാം പുംസാമലോകപഥമീയുഷാം ।
ആസ്ഥിതാഃ പദവീം സുഭ്രൂഃ പ്രായഃ സീദന്തി യോഷിതഃ ॥ **13** ॥

നിഷ്കിഞ്ചനാ വയം ശശ്വന്നിഷ്കിഞ്ചനജനപ്രിയാഃ ।
തസ്മാത് പ്രായേണ ന ഹ്യാഢ്യാ മാം ഭജന്തി സുമധ്യമേ ॥ **14** ॥

യയോരാത്മസമം വിത്തം ജൻമൈശ്വർയാകൃതിർഭവഃ ।
തയോർവിവാഹോ മൈത്രീ ച നോത്തമാധമയോഃ ക്വചിത് ॥ **15** ॥

വൈദർഭ്യേതദവിജ്ഞായ ത്വയാദീർഘസമീക്ഷയാ ।
വൃതാ വയം ഗുണൈർഹീനാ ഭിക്ഷുഭിഃ ശ്ലാഘിതാ മുധാ ॥ **16** ॥

അഥാത്മനോഽനുരൂപം വൈ ഭജസ്വ ക്ഷത്രിയർഷഭം ।
യേന ത്വമാശിഷഃ സത്യാ ഇഹാമുത്ര ച ലപ്സ്യസേ ॥ **17** ॥

ചൈദ്യശാൽവജരാസന്ധദന്തവക്ത്രാദയോ നൃപാഃ ।
മമ ദ്വിഷന്തി വാമോരു രുക്മീ ചാപി തവാഗ്രജഃ ॥ **18** ॥

തേഷാം വീർയമദാന്ധാനാം ദൃപ്താനാം സ്മയനുത്തയേ ।
ആനീതാസി മയാ ഭദ്രേ തേജോഽപഹരതാസതാം ॥ **19** ॥

ഉദാസീനാ വയം നൂനം
    ന സ്തർയപത്യാർഥകാമുകാഃ ।
ആത്മലബ്ധ്യാഽഽസ്മഹേ പൂർണാ
    ഗേഹയോർജ്യോതിരക്രിയാഃ ॥ **20** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഏതാവദുക്ത്വാ ഭഗവാനാത്മാനം വൽലഭാമിവ ।
മൻയമാനാമവിശ്ലേഷാത് തദ്ദർപഘ്ന ഉപാരമത് ॥ **21** ॥

ഇതി ത്രിലോകേശപതേസ്തദാത്മനഃ
    പ്രിയസ്യ ദേവ്യശ്രുതപൂർവമപ്രിയം ।
ആശ്രുത്യ ഭീതാ ഹൃദി ജാതവേപഥു -
    ശ്ചിന്താം ദുരന്താം രുദതീ ജഗാമ ഹ ॥ **22** ॥

പദാ സുജാതേന നഖാരുണശ്രിയാ
    ഭുവം ലിഖന്ത്യശ്രുഭിരഞ്ജനാസിതൈഃ ।
ആസിഞ്ചതീ കുങ്കുമരൂഷിതൗ സ്തനൗ
    തസ്ഥാവധോമുഖ്യതിദുഃഖരുദ്ധവാക് ॥ **23** ॥

തസ്യാഃ സുദുഃഖഭയശോകവിനഷ്ടബുദ്ധേ -
ർഹസ്താച്ഛ്ലഥദ്വലയതോ വ്യജനം പപാത।
ദേഹശ്ച വിക്ലവധിയഃ സഹസൈവ മുഹ്യൻ
രംഭേവ വായുവിഹതാ പ്രവികീർയ കേശാൻ ॥ **24** ॥

തദ് ദൃഷ്ട്വാ ഭഗവാൻ കൃഷ്ണഃ പ്രിയായാഃ പ്രേമബന്ധനം।
ഹാസ്യപ്രൗഢിമജാനന്ത്യാഃ കരുണഃ സോഽൻവകമ്പത ॥ **25** ॥

പർയങ്കാദവരുഹ്യാശു താമുത്ഥാപ്യ ചതുർഭുജഃ।
കേശാൻ സമുഹ്യ തദ്വക്ത്രം പ്രാമൃജത് പദ്മപാണിനാ ॥ **26** ॥

പ്രമൃജ്യാശ്രുകലേ നേത്രേ സ്തനൗ ചോപഹതൗ ശുചാ।
ആശ്ലിഷ്യ ബാഹുനാ രാജന്നനൻയവിഷയാം സതീം ॥ **27** ॥

സാന്ത്വയാമാസ സാന്ത്വജ്ഞഃ കൃപയാ കൃപണാം പ്രഭുഃ।
ഹാസ്യപ്രൗഢിഭ്രമച്ചിത്താമതദർഹാം സതാം ഗതിഃ ॥ **28** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
മാ മാ വൈദർഭ്യസൂയേഥാ ജാനേ ത്വാം മത്പരായണാം।
ത്വദ്വചഃ ശ്രോതുകാമേന ക്ഷ്വേല്യാഽഽചരിതമംഗനേ ॥ **29** ॥

മുഖം ച പ്രേമസംരംഭസ്ഫുരിതാധരമീക്ഷിതും।
കടാക്ഷേപാരുണാപാംഗം സുന്ദരഭ്രുകുടീതടം ॥ **30** ॥

അയം ഹി പരമോ ലാഭോ ഗൃഹേഷു ഗൃഹമേധിനാം।
യന്നർമൈർനീയതേ യാമഃ പ്രിയയാ ഭീരു ഭാമിനി ॥ **31** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
സൈവം ഭഗവതാ രാജൻ വൈദർഭീ പരിസാന്ത്വിതാ।
ജ്ഞാത്വാ തത്പരിഹാസോക്തിം പ്രിയത്യാഗഭയം ജഹൗ ॥ **32** ॥

ബഭാഷ ഋഷഭം പുംസാം വീക്ഷന്തീ ഭഗവൻമുഖം।
സവ്രീഡഹാസരുചിരസ്നിഗ്ധാപാംഗേന ഭാരത ॥ **33** ॥

രുക്മിണ്യുവാച
നൻവേവമേതദരവിന്ദവിലോചനാഹ
യദ് വൈ ഭവാൻ ഭഗവതോഽസദൃശീ വിഭൂമ്നഃ।
ക്വ സ്വേ മഹിമ്ന്യഭിരതോ ഭഗവാംസ്തർയധീശഃ
ക്വാഹം ഗുണപ്രകൃതിരജ്ഞഗൃഹീതപാദാ ॥ **34** ॥

സത്യം ഭയാദിവ ഗുണേഭ്യ ഉരുക്രമാന്തഃ
ശേതേ സമുദ്ര ഉപലംഭനമാത്ര ആത്മാ।
നിത്യം കദിന്ദ്രിയഗണൈഃ കൃതവിഗ്രഹസ്ത്വം
ത്വത്സേവകൈർന്യപപദം വിധുതം തമോഽന്ധം ॥ **35** ॥

ത്വത്പാദപദ്മമകരന്ദജുഷാം മുനീനാം
വർത്മാസ്ഫുടം നൃപശുഭിർനനു ദുർവിഭാവ്യം।
യസ്മാദലൗകികമിവേഹിതമീശ്വരസ്യ
ഭൂമംസ്തവേഹിതമഥോ അനു യേ ഭവന്തം ॥ **36** ॥

നിഷ്കിഞ്ചനോ നനു ഭവാൻ ന യതോഽസ്തി കിഞ്ചിദ്
യസ്മൈ ബലിം ബലിഭുജോഽപി ഹരന്ത്യജാദ്യാഃ।
ന ത്വാ വിദന്ത്യസുതൃപോഽന്തകമാദ്ധ്യതാന്ധാഃ
പ്രേഷ്ഠോ ഭവാൻ ബലിഭുജാമപി തേഽപി തുഭ്യം ॥ **37** ॥

ത്വം വൈ സമസ്തപുരുഷാർഥമയഃ ഫലാത്മാ
യദ്വാംഛയാ സുമതയോ വിസൃജന്തി കൃത്സ്നം।
തേഷാം വിഭോ സമുചിതോ ഭവതഃ സമാജഃ
പുംസഃ സ്ത്രിയാശ്ച രതയോഃ സുഖദുഃഖിനോർന ॥ **38** ॥

ത്വം ൻയസ്തദണ്ഡമുനിഭിർഗദിതാനുഭാവ
ആത്മാഽഽത്മദശ്ച ജഗതാമിതി മേ വൃതോഽസി।
ഹിത്വാ ഭവദ്ഭ്രുവ ഉദീരിതകാലവേഗ -
ധ്വസ്താശിഷോഽബ്ജഭവനാകപതീൻ കുതോഽൻയേ ॥ **39** ॥

ജാഡ്യം വചസ്തവ ഗദാഗ്രജ യസ്തു ഭൂപാൻ
വിദ്രാവ്യ ശാർംഗനിനദേന ജഹർഥ മാം ത്വം।
സിംഹോ യഥാ സ്വബലിമീശ പശൂൻ സ്വഭാഗം
തേഭ്യോ ഭയാദ് യദുദധിം ശരണം പ്രപന്നഃ ॥ **40** ॥

യദ്വാംഛയാ നൃപശിഖാമണയോഽംഗ വൈൻയ -
ജായന്തനാഹുഷഗയാദയ ഐകപത്യം।
രാജ്യം വിസൃജ്യ വിവിശുർവനമംബുജാക്ഷ
സീദന്തി തേഽനുപദവീം ത ഇഹാസ്ഥിതാഃ കിം ॥ **41** ॥

കാൻയം ശ്രയേത തവ പാദസരോജഗന്ധ -
മാഘ്രായ സൻമുഖരിതം ജനതാപവർഗം।
ലക്ഷ്മ്യാലയം ത്വവിഗണയ്യ ഗുണാലയസ്യ
മർത്യാ സദോരുഭയമർഥവിവിക്തദൃഷ്ടിഃ ॥ **42** ॥

തം ത്വാനുരൂപമഭജം ജഗതാമധീശ -
മാത്മാനമത്ര ച പരത്ര ച കാമപൂരം।
സ്യാൻമേ തവാംഘ്രിരരണം സൃതിഭിർഭ്രമന്ത്യാ
യോ വൈ ഭജന്തമുപയാത്യനൃതാപവർഗഃ ॥ **43** ॥

തസ്യാഃ സ്യുരച്യുത നൃപാ ഭവതോപദിഷ്ടാഃ
സ്ത്രീണാം ഗൃഹേഷു ഖരഗോശ്വബിഡാലഭൃത്യാഃ।
യത്കർണമൂലമരികർഷണ നോപയായാദ്
യുഷ്മത്കഥാ മൃഡവിരിഞ്ചസഭാസു ഗീതാ ॥ **44** ॥

ത്വക്ശ്മശ്രുരോമനഖകേശപിനദ്ധമന്ത -
ർമാംസാസ്ഥിരക്തകൃമിവിട്കഫപിത്തവാതം।
ജീവച്ഛവം ഭജതി കാന്തമതിർവിമൂഢാ
യാ തേ പദാബ്ജമകരന്ദമജിഘ്രതീ സ്ത്രീ ॥ **45** ॥

അസ്ത്വംബുജാക്ഷ മമ തേ ചരണാനുരാഗ
ആത്മൻ രതസ്യ മയി ചാനതിരിക്തദൃഷ്ടേഃ।
യർഹ്യസ്യ വൃദ്ധയ ഉപാത്തരജോഽതിമാത്രോ
മാമീക്ഷസേ തദു ഹ നഃ പരമാനുകമ്പാ ॥ **46** ॥

നൈവാലീകമഹം മൻയേ
വചസ്തേ മധുസൂദന।
അംബായാ ഇവ ഹി പ്രായഃ
കൻയായാഃ സ്യാദ് രതിഃ ക്വചിത് ॥ **47** ॥

വ്യൂഢായാശ്ചാപി പുംശ്ചല്യാ മനോഽഭ്യേതി നവം നവം।
ബുധോഽസതീം ന ബിഭ്യയാത് താം ബിഭ്രദുഭയച്യുതഃ ॥ **48** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
സാധ്വ്യേതച്ഛ്രോതുകാമൈസ്ത്വം രാജപുത്രി പ്രലംഭിതാ।
മയോദിതം യദൻവാത്ഥ സർവം തത് സത്യമേവ ഹി ॥ **49** ॥

യാൻ യാൻ കാമയസേ കാമാൻ മയ്യകാമായ ഭാമിനി।
സന്തി ഹ്യേകാന്തഭക്തായാസ്തവ കൽയാണി നിത്യദാ ॥ **50** ॥

ഉപലബ്ധം പതിപ്രേമ പാതിവ്രത്യം ച തേഽനഘേ।
യദ്വാക്യൈശ്ചാൽയമാനായാ ന ധീർമയ്യപകർഷിതാ ॥ **51** ॥

യേ മാം ഭജന്തി ദാമ്പത്യേ തപസാ വ്രതചർയയാ।
കാമാത്മാനോഽപവർഗേശം മോഹിതാ മമ മായയാ ॥ **52** ॥

മാം പ്രാപ്യ മാനിൻയപവർഗസമ്പദം
വാംഛന്തി യേ സമ്പദ ഏവ തത്പതിം।
തേ മന്ദഭാഗ്യാ നിരയേഽപി യേ നൃണാം
മാത്രാത്മകത്വാന്നിരയഃ സുസംഗമഃ ॥ **53** ॥

ദിഷ്ട്യാ ഗൃഹേശ്വർയസകൃൻമയി ത്വയാ
കൃതാനുവൃത്തിർഭവമോചനീ ഖലൈഃ।
സുദുഷ്കരാസൗ സുതരാം ദുരാശിഷോ
ഹ്യസുംഭരായാ നികൃതിഞ്ജുഷഃ സ്ത്രിയാഃ ॥ **54** ॥

ന ത്വാദൃശീം പ്രണയിനീം ഗൃഹിണീം ഗൃഹേഷു
പശ്യാമി മാനിനി യയാ സ്വവിവാഹകാലേ।
പ്രാപ്താൻ നൃപാനവഗണയ്യ രഹോഹരോ മേ
പ്രസ്ഥാപിതോ ദ്വിജ ഉപശ്രുതസത്കഥസ്യ ॥ **55** ॥

ഭ്രാതുർവിരൂപകരണം യുധി നിർജിതസ്യ
പ്രോദ്വാഹപർവണി ച തദ്വധമക്ഷഗോഷ്ഠ്യാം।
ദുഃഖം സമുത്ഥമസഹോഽസ്മദയോഗഭീത്യാ
നൈവാബ്രവീഃ കിമപി തേന വയം ജിതാസ്തേ ॥ **56** ॥

ദൂതസ്ത്വയാഽഽത്മലഭനേ സുവിവിക്തമന്ത്രഃ
പ്രസ്ഥാപിതോ മയി ചിരായതി ശൂൻയമേതത്।
മത്വാ ജിഹാസ ഇദമംഗമനൻയയോഗ്യം
തിഷ്ഠേത തത്ത്വയി വയം പ്രതിനന്ദയാമഃ ॥ **57** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഏവം സൗരതസംലാപൈർഭഗവാഞ്ജഗദീശ്വരഃ।
സ്വരതോ രമയാ രേമേ നരലോകം വിഡംബയൻ ॥ **58** ॥

തഥാന്യാസാമപി വിഭുർഗൃഹേഷു ഗൃഹവാനിവ।
ആസ്ഥിതോ ഗൃഹമേധീയാൻ ധർമാ/ൽലോകഗുരുർഹരിഃ ॥ **59** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ ഉത്തരാർധേ
കൃഷ്ണരുക്മിണീസംവാദോ നാമ ഷഷ്ടിതമോഽധ്യായഃ ॥